

Sisäministeriö

Asedirektiivin kansallinen täytäntöönpano, poikkeusperusteet
SMDno-2017-700

Reserviläisurheiluliiton lausunto EU asedirektiivin kansallisesta täytäntöönpanosta

Reserviläisurheiluliitto ry

Reserviläisurheiluliitto on Reserviläisliitto ry:n (RES), Suomen Reserviupseeriliitto ry:n (RUL) ja näiden piirien, Maanpuolustuskieltojen liitto ry:n (MPKL) sekä Suomen Rauhanturvaajaliitto ry:n (SRTL) yhteinen liikunta- ja urheilujärjestö. Jäsenmäärä liiton jäsenjärjestöissä on yhteensä n. 80 000 henkilöä. Liitto kuuluu jäsenenä myös julkisoikeudelliseen maanpuolustuskoulutusyhdistykseen (MPK). Liiton tehtävänä on kohottaa jäsenyhdistystensä jäsenten peruskuntoa ja kehittää heidän maanpuolustustaitojaan sekä kenttäkelpoisuutta erityisesti sotilasluonteisen liikunnan ja urheilun avulla. Reserviläisurheiluliiton toiminnassa ampumatoiminta on ollut liiton perustamisesta alkaen avainasemassa. Liiton nykyiset ampumalajit poikkeavat huomattavasti muusta Suomessa harrastetusta ampumaurheilusta. Maanpuolustustaitojen kehittämisen kannalta on välttämätöntä, että liiton kehittämässä kilpailuampumalajeissa voidaan käyttää mahdollisimman samantyyppisiä aseita kuin sotilaallisessa toiminnassa yleensäkin. Useimmissa liiton ampumalajeissa menestymisen edellytys on itselataava kertatulitoiminen ase, jonka tulee käsittely- ja ampumaominaisuuksiltaan riittävästi vastata nykyaikaista palveluskäyttöön tarkoitettua asetyyppejä. Aseessa on erityisesti voitava käyttää siihen alun perin suunniteltuja lippaita.

Vastaukset ministeriön esittämiin kysymyksiin

1. Mitkä reserviläistoiminnassa tähän saakka käytetyt aseet siirtyivät nyt A-luokkaan? Mihin käyttötarkoitukseen näitä aseita on tähän saakka käytetty ja mihin kansallisen puolustuksen tarkoituksessa tapahtuvaan toimintaan niitä tulisi jatkossa käyttää ja millä perusteella?

Direktiivin mukaisiin A6-, A7- ja A8-luokkiin siirtyviä aseita on Suomessa tällä hetkellä laajalti aktiivisten reserviläisten käytössä heidän omaehtoisessa harjoittelussaan ja samoilla aseilla ammutaan Reserviläisurheiluliiton kilpailu- ja koulutustapahtumissa. Sen lisäksi samoja aseita voidaan käyttää MPK:n sotilaallisia valmiuksia kehittävässä koulutustapahtumissa sekä kursseilla. On erityisesti huomioitava, että harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta MPK:n koulutuksessa hyödynnetään osallistujien omia aseita.

Yllä mainitun tyyppinen itselataava suuren lipaskapasiteetin ase on välttämätön monissa Reserviläisurheiluliiton määrämuotoisissa kilpailulajeissa kuten:

- Sovellettu reserviläisammunta
- Reserviläisammunta (aiemmin nimellä palvelusammunta)
- Falling plates
- 150 m kenttäammunta itselataavalla kiväärillä
- RA7 ammunta

Varsinaista kilpaurheilua tärkeämpää on kuitenkin turvata reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöjen jäsenkunnan mahdollisuudet ohjattuun ja järjestelmälliseen ampumaharjoitteluun reserviläistoimintaan hyvin soveltuvilla aseilla.

Useimmat reserviläisten ampuma-aseet ovat olleet tähän asti sekä urheilu-, että metsästysperusteella luvitettuja. Ministeriön näkökannan mukaan lakiuudistuksessa ei tulisi laajentamaan ampuma-aseiden luvanmyöntöperusteita. Jatkossa reserviläisaseen hankinnan edellytyksenä olisi yksinomaan ampumaurheilu tai ampumaharrastus. Metsästyksen hankittua aseita ei voisi lipasrajoituksen takia enää useimmiten lainkaan käyttää reserviläisammunnassa. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kannalta on hyvin olennaista, että tämä harrastusperuste myös yksin on hyväksyttävä syy ampuma-aseluvan saamiseksi, eikä urheilu- ja kilpailuvaatimus saa lupaharkinnassa liaksi korostua. Säännöllisen ja todennetun maanpuolustusharrastuksen tulee olla sinällään riittävä peruste luvansaannille reserviläisen ampumaharjoitteluun ja ampumataitoa ylläpitävään toimintaan. EU:n asedirektiivi nimenomaan sallii tämän.

Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta estää puolustusvoimien ampuma-aseiden käytön sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Jos käytetään puolustusvoimien aseita, kyseessä on aina varsinainen sotilaskoulutus. Puolustusvoimien vähäiset resurssit ja alhaiset kertausharjoitusmäärät eivät riitä korvaamaan aktiivisten reserviläisten omaehtoista harjoittelua ja reserviläistaitojen ylläpitämistä. Vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan jatkumisen turvaaminen nykyisessä laajuudessaan edellyttää reserviläisten omien ampuma-aseiden käyttöä myös tulevaisuudessa osana uskottavaa puolustusta. Onhan maanpuolustuspoikkeus Ministeri Risikon mukaan tärkein asedirektiivin poikkeuksista. [1] Olisi hyvin erikoista, jos Suomen hallituksen nimenomaan direktiiviin ajamaa yksityiskohtaa ei pantaisi selkeästi ja tehokkaasti täytäntöön Suomessa.

Jos A-luokkaan siirtyvien aseiden käyttömahdollisuutta kuitenkin olennaisesti rajoitettaisiin vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa, olisi sillä ”merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Suomessa tehtävään vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön”, huolimatta aiemmasta lausunnosta, jonka mukaan näin ei olisi [2]

[1] <https://yle.fi/uutiset/3-9364469>

[2] http://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1410869/eu-n-asedirektiivi-etenee-ei-esta-reservilaistoimintaa-tai-muuta-aseharrastamista

Kansallisen puolustustarkoituksen kannalta tärkeintä on, että luvansaanti omaan A6-, A7- ja A8-luokan aseeseen harrastusperusteisena säilyy edelleen mahdollisena aktiivisuutensa osoittaneelle reserviläiselle, joka haluaa kehittää ampumataitoaan osallistumalla ohjattuun harjoitus-, koulutus- ja kilpailutoimintaan reserviläisammunnan jossakin tai useammassa muodossa. Direktiivin määrittämä urheilupoikkeus mahdollistaisi A-luokan aseiden hankinnan lähinnä vain SRA-kilpailukäyttöön sivuuttaen täysin tavanomaisemman reserviläisten perusampumaharjoittelun ja reservin monimuotoisen ampumatoiminnan. Siksi on tärkeää, että urheilupoikkeuksen rinnalla hyödynnetään täysimittaisesti myös Suomelle direktiiviä koskevissa neuvotteluissa avautunutta mahdollisuutta luvan saantiin reserviläispoikkeuksen eli maanpuolustusvalmiuden kannalta tarpeellisen reserviläisammunnan harrastuksen perusteella.

2. Ketkä ovat kansallisen puolustuksen kannalta sellaisessa asemassa ja millä perusteella (esim. sodanajan sijoitus, koulutustarve, toiminta maakuntakomppanioissa jne.), että luvan antaminen heille A-luokan aseisiin olisi direktiivin edellyttämällä tavalla a) poikkeuksellisesti ja b) asianmukaisesti perustellulla tavalla c) yksittäis- tapauksissa perusteltua. d) Edellyttäen, että yleinen järjestys ja turvallisuus eivät saa vaarantua.

Suomen puolustusratkaisun kannalta on tärkeintä laaja ampumataitoinen reservi. Viimeaikainen keskustelu yhteiskunnassa on vahvistanut yleiseen asevelvollisuuteen perustuvaa puolustusratkaisua ja on selvää, että yksin ammattiarmeijaan siirtyminen on muutenkin poliittinen mahdottomuus. Direktiivin mukaisesti potentiaalisia luvansaajia olisivat nuhteettomat täysi-ikäiset maanpuolustusvelvolliset kansalaiset, jotka eivät oletettavasti aiheuta vaaraa itselleen tai muille taikka yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle ja joilla tämän lisäksi on perusteltu syy ja tarve oman ampuma-aseen hallussapitoon.

Esimerkkejä poikkeuksellisuudesta (vaatimus a) ovat erityisesti:

- Henkilö, jolla on PV:n, MPK:n tai reserviläisjärjestön ampuma-aseisiin liittyvä kouluttajastatus ja joka tarvitsee ampuma-asetta omalla ajalla tapahtuvaan harjoitteluun ja ammattitaidon ylläpitoon
- Reserviläinen, jolla on PV:n, MPK:n tai reserviläisjärjestön kouluttama pätevyys, jonka ylläpitäminen vaatii jatkuvaa ampuma-aseella harjoittelua. Käyttötarve tulee reserviläisen itse perustella, ja myönteisen tai kielteisen päätöksen tulee tulla lupaharkintaa tekevältä viranomaiselta. Tämän lisäksi tulisi edellyttää aktiivisen harjoittelun tai harrastuneisuuden todistamista luvanhakuhetkellä.
- Reserviläinen, jolla on sijoitus MAAKK/VVJ (välittömän valmiuden) -joukoissa, ja joka pystyy todistamaan aktiivisen harjoittelun ja harrastuneisuuden luvanhakuhetkellä. Tämä lisäksi merkittävästi maanpuolustusratkaisumme uskottavuutta, eikä vaarantaisi sellaisenaan YJT:tä.
- Mikäli hakijalla on muu hyvin perusteltu maanpuolustuksellinen syy ampuma-aseluvalle, mutta lupaa ei pystytä muiden direktiivien poikkeuksien (esim. urheilupoikkeus, keräilypoikkeus) nojalla myöntämään, voisi luvan saada reserviläisammuntaperusteella (esimerkiksi A8-kategoria).

Lupaviranomainen suorittaa jo nyt jokaisen hakijan hakemuksen kohdalla erikseen sekä lupaharkinnan että päätöksenteon pohjautuen hakijan toimittamaan usein melko laajaan materiaaliin (vaatimus b).

Reserviläisurheiluliiton säännöllistä ammunnanharjoittelua harrastava jäsenkunta edustaa EU-mittakaavassa niin pientä erikoisryhmää, että siinä kaikki aktiiviseen maanpuolustusharrastukseen liittyvät hyvin perustellut luvat ovat yksittäistapauksia (vaatimus c).

Lupaharkinnassa tutkitaan myös henkilön soveltuvuus aseluvan haltijaksi ja erityisesti kiinnitetään huomiota siihen, ettei henkilöä ole tuomittu tahallista väkivaltarikoksesta eikä hän muutenkaan oletettavasti aiheuta vaaraa itselleen tai muille taikka yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle (vaatimus d).

On huomattava, että lupaharkinta ei voi perustua reserviläisen kulloiseenkin sodanajan sijoitukseen, koska sijoitus ja tehtävät voivat muuttua nopeassakin tahdissa reservissä olon aikana monta kertaa

ja ennakoimatta. Reservissä on myös laaja joukko sijoittamattomia, mutta sijoituskelpoisia henkilöitä. Hyvän ampumataidon hankkiminen ja kehittäminen vaatii pitkäjänteistä, vuosia kestävää harjoittelua. Harjoittelua ei voi aloittaa vasta kun muuttunut sijoitus sitä vaatii. Luvansaannin ikäraja ei voi myöskään sitoa reserviläisen enintään 45 tai 60 vuoden ikään. Pätevimmat ja kokeneimmat henkilöt toimivat usein MPK:ssa ja reserviläisjärjestöissä vielä hyvin pitkään ammunnan kouluttajina, kilpailujen toimitsijoina ja tuomareina ym. tehtävissä sen jälkeen kun PV:n sijoitus on päättynyt.

3. Mikä taho mielestänne on asianmukainen määrittelemään yksityishenkilön kohdalla sen, että juuri hänelle tulisi kansallisen puolustuksen tarkoituksessa myöntää lupa A-luokan aseeseen ja mitkä olisivat perusteet?

Lupaharkinnan suorittavan viranomaisen tulee jatkossakin tehdä lupapäätös toimitetun hakemusmateriaalin ja tarvittaessa myös luvanhakijan haastattelun perusteella. Lupaharkinnassa pitää ottaa huomioon lupaa hakevan vapaaehtoinen maanpuolustusharrastus kokonaisuutena käsittäen:

- Suoritettu koulutus Puolustusvoimissa, MPK:ssa ja reserviläisjärjestöissä
- Toiminta ammunnan kouluttajana, johtajana ja ohjaajana
- Osallistumisaktiivisuus reserviläisten ammuntoihin
- Muu osallistuminen vapaaehtoiseen maanpuolustukseen

Luvansaannin tulee perustua tapauskohtaiseen harkintaan reserviläisharrastuksen luonteesta ja kestosta. Reserviläisurheiluliitolla on monta jäsenjärjestöä, joilla on erilaista ja eriluonteista ampumatoimintaa. Luvan myöntämisen edellytyksiä koskevaa harkintaa ei tule ulkoistaa vain jollekin yksittäiselle toimijalle, joka käytännössä päättäisi luvansaajat lupaviranomaisen asemesta. Varsinkin kun tällainen taho ei välttämättä tuntisi tarkasti koko reserviläiskentän ammunnan muotoja ja erityistarpeita. Kyseessä on hallinnollinen päätös lupahakemuksen johdosta ja sen vuoksi päätöksenteon on oltava viranomaistoimintaa. Lupahakemusten käsittelyn helpottamiseksi niille voitaisiin asettaa laatuun ja kattavuuteen liittyviä vaatimuksia.

4. Miten ja mikä taho määrittelee, millaisilla aseilla tapahtuva ampuminen on ampuma-asedirektiivin soveltamisen näkökulmasta kansallisen puolustuksen kannalta tarpeellista?

Suomessa Puolustusministeriö määrittelee puolustuspoliittiset linjaukset. Ampumataito erilaisilla aseilla sekä turvallinen ja ammattitaitoinen ampuma-aseen käsittely ovat jokaisen sotilaan perustaitoja, ja näin ollen hyödyllisiä taitoja kaikille maanpuolustusvelvollisille. Viime kädessä tarpeellisuuspäätöksen tekee lupaharkintaa tekevä viranomainen kaikkien ampuma-aselupaa haettaessa esitettyjen selvitysten ja hakemusperustelujen pohjalta.

Sotilasaseille on tunnusomaista asetekniikan jatkuva kehittyminen. Yksittäisen asetyypin soveltuvuutta tiettyyn käyttöön ei yleensä voi kaavamaisesti ja tyhjentävästi määritellä tai rajata. Asetyyppien määrittelyssä tulisi kansallisten erikoisuuksien sijasta nojautua selkeisiin EU-määritelmiin kuten jakoon lyhyisiin ja pitkiin aseisiin. Sisäasiainministeriön ampuma-aselautakuntaa tulisi asiantuntijaelimenä nykyistä paremmin hyödyntää soveltuvuuskysymyksissä.

Reserviläisurheiluliiton urheilu- ja kilpailutoiminnan jatkuvuuden kannalta on tärkeää, että reserviläisammunnan harrastajat voivat hankaluuksitta ja katkoitta saada lupia sellaisiin aseisiin, jotka liiton eri ampumalajeissa ovat osoittautuneet kilpailukykyisiksi ja toimiviksi.

5. Tulisiko luvat myöntää yksityishenkilöille vai esimerkiksi ampumakoulutusta antaville järjestöille tai yhdistyksille?

Lupia tulisi myöntää sekä yksityishenkilöille, että ampumakoulutusta antaville järjestöille ja yhdistyksille. Mikäli maanpuolustuspoikkeuksen nojalla myönnettäisiin A-luokan aseiden lupia pelkästään yhteisölupina, muuttuisi reserviläisammunnan harjoittelu ja kouluttaminen järjestöissä sekä MPK:n puitteissa erittäin ongelmalliseksi ja sillä olisi ”merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Suomessa tehtävään vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön”. Yhdellä kurssilla voi olla kymmeniä osallistujia ja järjestöjen omituksessa on vain vähän yhteisöaseita. Lisäksi kurssin järjestäjän vastuulle tulisi ampuma-aseiden ja patruunoiden hankkiminen kurssin käyttöön, kuljetukset kurssipaikalle, jakaminen kurssilaisille ja lopuksi niiden pois kerääminen. Aseet tulisi vielä huoltaa, palauttaa ja varastoida käytön jälkeen. Tämä vaihtoehto on vain teoreettinen ja se rajoittaa jo yksistään merkittävästi koulutustapahtuman sisältöä, sillä suurehko osa ajasta jouduttaisiin käyttämään toisarvoisiin järjestelyihin. Nykyisin harjoitus- ja koulutustilaisuudet, joilla pääosin tukeudutaan kurssilaisten omiin aseisiin, pystytään järjestämään erittäin tehokkaasti.

Reserviläisammunnassa on tärkeää, että ase on käyttäjälleen sopiva, oikein kohdistettu ja että käyttäjä tuntee sen ominaisuudet. Esimerkiksi nopean lippaanvaihdon oikea tekniikka sekä aseiden vaistonvarainen turvallinen suuntaaminen vaativat tuhansia toistettuja harjoituskertoja. Yhteisöaseilla ei koskaan voi saavuttaa riittävää harjoitusmäärää. Ainoastaan henkilökohtainen ase, jolla voi myös kylmäharjoitella aina sopivan tilaisuuden tullen, mahdollistaa täysipainoisen ja tehokkaan harjoittelun aseiden moitteettomaan ja turvalliseen käsittelyyn ja hallintaan.

6. Mikä merkitys yli 10 patruunan lippaalla on kansallisen puolustuksen tarkoituksessa tapahtuvassa ampumaharjoittelussa? Voidaanko vastaava harjoittelu toteuttaa 10 patruunan lippaalla? Jos ei voida, niin miksi?

Reserviläisaseissa käytettyjen lippaiden ja muiden varusteiden osalta tärkeintä on, etteivät ne poikkea siitä, mitä kriisitilanteessa totuttaisiin käyttämään. Nykyaikaiset aseet on suunniteltu ajatellen niissä käytettävän tietyn kokoisia ja painoisia standardoituja lippaita, joita tyypillisesti ovat pitkissä aseissa 20 tai 30 patruunan lippaat tai sitäkin suuremmat.

Lipaskapasiteetit on mitoitettu sillä tavoin, että makuuasennossa saavutetaan tukevin ja paras ampuma-asento lipastukea käyttäen. Lyhyt 5-10 patruunan lipas ei näin ollen ole soveltuva harjoitusohjelmiin, koska oikea ja luonteva ampuma-asento olisi mahdoton saavuttaa. Lähes kaikkiin reserviläisammunnan suorituksiin kuuluu nopean lippaan vaihdon hallinta. Esimerkiksi kilpailulajit joissa ammutaan kääntyviin tauluihin käyttäen vuorotellen nopeiden kääntöjen aikana kahta tai kolmea lipasta. SRA:ssa hidas lippaanvaihto huonontaa aina suoritusta merkittävästi. Oikea lippaanvaihtotekniikka edellyttää sotilasaseen vakiolipasta, josta on mahdollista saada aina samanlainen ote kuin mitä se olisi myös kriisin tai sodan ajan oloissa. Harjoittelu mahdollistaa lihaskasvuun tallentuneen suorituksen niin pimeässä kuin stressitilanteessakin. Olennaista on myös että vaihtolipas sopii sotilasvarusteiden normaaleihin lipastaskuihin ja on niistä nopeasti poimittavissa ja vaihdettavissa hankalassakin tilanteessa ja paineen alaisena.

Vaikka aseisiin joskus olisikin saatavana pienikokoisia erikoislippaita esimerkiksi metsästyskäyttöön, eivät ne ole soveltuvia reserviläisharjoitteluun ja -kilpailulajeihin. Erikoislippaiden saatavuus on yleensä huono ja hinta paljon kalliimpi kuin suurina määrinä tuotetuilla vakiolippailla. Ei ole myöskään hyvä, jos ampuja ehdollistuu toistuvassa harjoittelussaan suorittamaan lippaanvaihdot täysin eri rytmillä kuin mitä tarvittaisiin todellisessa käyttötilanteessa.

Useissa reserviläisammunnan lajeissa, erityisesti SRA:ssa on tärkeää pystyä ampumaan vaadittava määrä osumia lyhyessä ajassa ja näihin suorituksiin suurikapasiteettinen alkuperäislipas on ehdottoman välttämätön.

7. Miten luvan hakija osoittaa poliisille perusteet poikkeusluvan myöntämiselle? Miten poikkeusluvan perusteiden olemassaolo ja jatkuminen voidaan todentaa (esim. kansallisen puolustuksen tarkoituksessa annettavaan koulutukseen osallistumisen määrä, ikä, sijoituskelpoisuus, sijoituspaikka)? Jos poikkeusluvan perusteet eivät ole enää voimassa ja lupa peruutetaan, mitä aseelle tapahtuu?

Reserviläisammuntaan haettava lupa on perusteltava huolellisesti. Perustelu voi koostua seuraavan tyyppisestä dokumentaatiosta:

- PV:n tai MPK:n tai reserviläisjärjestön voimassa oleva kouluttajastatus tai todistus sen olemassa- tai voimassaolosta.
- Luvanhakijan toimittama MPK:n kurssirekisterin ote suoritetuista kursseista tai reserviläisjärjestön todistus suoritetusta ampumakoulutuksesta.
- Sotilaspassi, josta ilmenee Puolustusvoimissa saatu koulutus.
- MPK:n/Reserviläisjärjestön ampuma-asekouluttajan todistus ampumaharrastuksesta
- Aluetoimiston/PV:n edustajan kirjoittama todistus.

Useimpien ihmisten elämäntilanne vaihtelee, ja osaltaan määrittelee harrastuksiin ja vapaaehtoiseen maanpuolustusaktiiviteetteihin käytettävissä olevan ajan. Reserviläisampujan hankkima harrastusvälineistö saattaa edustaa huomattavaa taloudellista arvoa. Sitä voi myös olla vaikea myydä käypään hintaan. Luvan peruuttaminen tulisi tapahtua vain erittäin painavin perustein kuten:

- Hakija ei enää täytä ampuma-aseen hallussa pitämisen vaatimia kriteereitä esimerkiksi syyllistyttyään rikokseen tai ajauduttuaan päihdeongelmiin. Luvan peruutusikäntö on toimiva jo nyt.
- Henkilö ei ole enää maanpuolustusvelvollinen

Yleisesti luvan peruuttamisen suhteen tulisi menetellä samoin kuin jo nyt tehdään.

Direktiivin soveltaminen Suomessa

Reserviläispoikkeus oli asedirektiiviin valmistelun aikana Suomen keskeisin tavoite vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan turvaamiseksi. Lopulliseen direktiiviin saatiin kansainvälisten ampumaurheilujärjestöjen ajamana sen lisäksi myös tiukasti rajattu urheilupoikkeus koskien joitain siviiliampumaurheilun lajeja. Tilanne olisi absurdi jos A-luokkaan siirrettävään sotilaskäyttöön alun perin suunniteltuun aseeseen voisi saada luvan lähinnä urheiluperusteella, mutta ei

